

Okoljska državljanska vzgoja na kratko

Knjiga za učitelje s praktičnimi idejami za izvedbo
okoljske državljanske vzgoje

Okoljska državljanska vzgoja na kratko

Ta knjiga temelji na aktivnostih COST akcije ENEC – Evropska mreža za okoljsko državljanstvo (CA16229); akcijo podpira COST, Evropska zveza za znanost in tehnologijo.

COST je evropska zveza, katere poslanstvo je zagotovitev pogojev za prebojne znanstvene in tehnološke dosežke, kar vodi do novih konceptov in izdelkov. Na ta način prispeva h krepitvi evropskih raziskovalnih in inovacijskih sposobnosti.

Funded by the Horizon 2020 Framework Programme of the European Union

**European Network for
Environmental Citizenship**

Cost Action CA16229

COST akcijo vodi:

ISBN: 978-9963-9275-7-9

Citat:

ENEC Consortium (2019). *Education for Environmental Citizenship In Focus*. Lemesos, Cyprus: European Network for Environmental Citizenship – ENEC Cost Action.

Ta knjiga temelji na poglavju v monografiji:

Hadjichambis, A. Ch. & Paraskeva-Hadjichambi D. (2020). Education for Environmental Citizenship: the pedagogical approach. In: A. Ch. Hasjichambis, P. Reis, D. Paraskeva-Hadjichambi et al. (Eds) *Conceptualizing environmental citizenship for 21st century education* (pp 237-261). Cham, Switzerland: Springer.

Fotografije:

Iz baze Shutterstock

Brezplačna publikacija. Vnovična uporaba je dovoljena zgolj z navedbo vira. Dovoljena je uporaba v izobraževalni namen z ustrežno navedbo vira.

Priredbo publikacije v slovenski jezik sta naredila:

Maša Kovič Dine

Željko Oset

Vsebina

Predgovor	6
Uvod	7
Definicija EEC	9
Model EEC	10
Temeljni koncepti	11
Nosilci sprememb	11
Reševanje okoljskih težav	11
Preprečevanje okoljskih težav	11
Doseganje trajnosti	12
Zdrav odnos do narave	12
Okoljske pravice in obveznosti	12
Strukturni razlogi	13
Civilno sodelovanje	13
Znotrajgeneracijska pravičnost	13
Medgeneracijska pravičnost	14

Pedagoški pristop EEC	15
Poizvedba	16
Načrtovanje aktivnosti	17
Civilno udejstvovanje	18
Mreženje in deljenje vesti na različnih ravneh	19
Trajnost okoljskih in družbenih sprememb	20
Vrednotenje in refleksija	21
Pedagoški pristop EEC	22
Literatura	23
Zahvale	24
Izvršni odbor ENEC	26

Predgovor

Okoljsko državljanstvo je ključno za uspeh katerekoli okoljske politike. Trajnostni razvoj, krožno gospodarstvo, nizkoogoljično gospodarstvo in biogospodarstvo predpostavljajo učinkovito podporo državljanov. Od državljanov je pričakovan sprejem okoljske države in obnašanja, zelene odločitve ter okrepljena državljanska vključenost v družbene procese. V svojih aktivnostih reflektirajo in izvajajo svoje okoljske pravice in obveznosti

Izobraževanje ima ključno vlogo pri oblikovanju (prihodnjih) okoljskih državljanov; nihče se ne rodi kot okoljski državljan, ampak to šele postane skozi izobraževanje.

Sodobna okoljska kriza, še posebej podnebne spremembe, izguba biološke raznolikosti, onesnaževanje zraka in vsi drugi lokalni in globalni okoljski problemi zahtevajo izobraževanje, ki je sposobno opolnomočiti okoljske državljanke za navedene in druge okoljske probleme.

Pedagoški prostop Okoljske državljanske vzgoje (v angleščini Education for Environmental Citizenship, zato se v nadaljevanju uporablja kratica EEC) je eden izmed predlogov, oblikovanih z namenom promocije okoljske državljanske vzgoje, kot jo definira Evropska mreža za okoljsko državljanstvo (European Network for Environmental Citizenship) (2018a). Seveda obstajajo tudi drugi pristopi, ki lahko prav tako prispevajo v tej smeri.

Namen pričujoče knjige *Okoljska državljanska vzgoja* je na kratko predstaviti konceptualna izhodišča pristopa učiteljem in drugim pedagoškim delavcem, zato da bo pedagogom v korist in pomoč pri načrtovanju pedagoških aktivnosti za okoljsko državljansko vzgojo.

Dr Andreas Ch. Hadjichambis

*Predsednik
Evropska mreža za
okoljsko državljanstvo
ENEC COST akcija CA16229*

Prof Pedro Reis

*Podpredsednik
Evropska mreža za
okoljsko državljanstvo
ENEC COST akcija CA16229*

Uvod

V kakšen okolju bodo jutri živeli naši otroci? Odgovor na to vprašanje večinoma vključuje dimenzijo izobraževanja. Vrsta izobraževanja, ki jo nudimo našim otrokom danes, bo pomembno oblikovala njihovo okolje v prihodnosti; to okolje bo v njihovih rokah in način, kako ga upravljajo, je odvisen od tega, kakšno izobrazbo jim nudimo danes.

Okoljsko državljanstvo je ključni koncept v viziji trajnostnega razvoja. Prvič je doseženo soglasje o definiciji okoljskega državljanstva, saj je več kot 130 znanstvenikov in raziskovalcev, ki predstavljajo 38 držav Evropske mreže za okoljsko državljanstvo, definiralo okoljsko državljanstvo kot:

‘odgovorno okoljsko obnašanje državljanov, ki ravnajo in se vključujejo v družbo kot agenti sprememb v zasebni in javni sferi na lokalni, nacionalni in globalni ravni skozi individualne in kolektivne aktivnosti, v smeri reševanja sodobnih okoljskih problemov, preprečevanja nastajanja novih okoljskih problemov in doseganja trajnostih učinkov kot tudi razvijanja zdravega odnosa do narave. “Okoljsko državljanstvo” vključuje sklicevanje na okoljske pravice in obveznosti kot tudi identifikacijo osnovnih strukturnih razlogov okoljske degradacije in okoljskih problemov ter razvoj trajnostnega okolja, razvoj pripravljenosti in kompetenc za kritično in aktivno udejstvovanje ter civilno vključevanje z namenom naslovitve teh strukturnih razlogov, individualno in kolektivno delovanje v okviru demokratičnih sredstev ob upoštevanju medgeneracijske in znotrajgeneracijske pravičnosti (ENEC, 2018a)’.

Izobraževalni sistemi in šole lahko pomembno prispevajo k opolnomočenju mladih, da postanejo aktivni, vključujoči in odgovorni okoljski državljani.

Izhodišče za Evropsko mrežo za okoljsko državljanstvo in Okoljsko državljanstvo vzgojo je bilo stališče, da bi morali izobraževalni sistemi in šole določiti opolnomočenje za okoljsko državljanstvo kot eno izmed svojih ključnih poslanstev. To zahteva, da se naši učenci zavedajo in razumejo učinke njihovih odločitev in okoljskih izzivov, ki iz njih izvirajo, ter da so sposobni prepoznati svoje sposobnosti in njihov vpliv na ustrezne okoljske in družbene spremembe. Da bi bili česa takega sposobni, morajo biti opremljeni s potrebnim znanjem, veščinami, kompetencami in vedenjem. Okoljska državljanstva vzgoja želi izobraziti okoljske državljane, da si bodo pridobili vse te lastnosti.

Pedagoški pristop Okoljske državljanske vzgoje je pomemben korak v tej smeri. Pristop je celovit pripomoček, ki želi prispevati k razvoju okoljske državljanske vzgoje. Knjiga "Okoljska državljanska vzgoja v središču" predstavlja pedagoški pristop okoljske državljanske vzgoje v poljudnem formatu, kot sta ga opisala raziskovalca A. Hadjichambis in D. Paraskeva-Hadjichambis (2020).

Omenjeni pristop predlaga specifične elemente kot stopnje in korake, kljub temu pa ni nujno sledenje vsem stopnjam in korakom v predlaganem vrstnem redu. Prilagoditve in spremembe so odvisne od proučevanega okoljskega problema, stopnje izobraževalnega programa (npr. osnovna ali srednja šola) in izobraževalnega okolja (npr. formalno ali neformalno). Skratka, pedagoge vabimo, da uporabijo in ovrednotijo vse vidike našega pedagoškega pristopa.

Na začetku EEC model ilustrira definicijo Okoljske državljanske vzgoje. Na naslednjih straneh so predstavljeni nekateri temeljni koncepti te definicije (ENEC, 2018b), kot so "agenti sprememb", "reševanje okoljskih problemov", "doseganje trajnosti", "zdrav odnos do narave", "okoljske pravice in obveznosti", "strukturni razlogi", "civilno vključevanje", "znotrajgeneracijska pravičnost" in "medgeneracijska pravičnost". Nato so predstavljene temeljne stopnje in koraki pedagoškega pristopa. Kjer je možno, so predstavljeni specifični primeri in ideje.

Upamo, da ta naš prispevek pripomore k oblikovanju bolj trajnostno naravnane sveta.

Definicija EEC

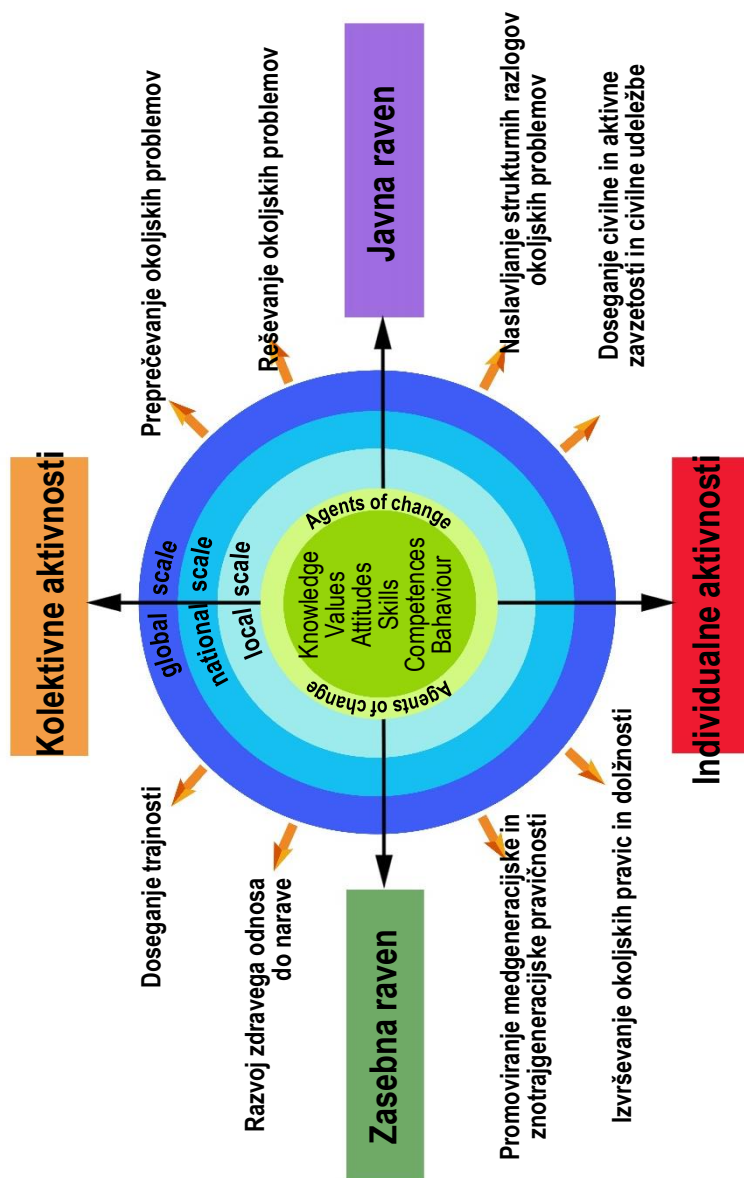
Okoljska državljska vzgoja (EEC) je definirana kot oblika izobraževanja, ki goji skladen in zadovoljiv nabor znanja kot tudi potrebnih veščin, vrednot, stališč in kompetenc, ki bi jih moral okoljski državljan imeti, da lahko deluje in sodeluje v družbi kot agent sprememb v zasebni in javni sferi, na lokalni, nacionalni in globalni ravni skozi individualne in kolektivne aktivnosti, z namenom reševanja sodobnih okoljskih problemov, preprečevanja nastajanja novih okoljskih problemov in doseganja trajnostih učinkov kot tudi razvijanja zdravega odnosa do narave.

Okoljska državljska vzgoja je pomembna za opolnomočenje državljanov, da izvršujejo svoje okoljske pravice in obveznosti in da so sposobni identificirati osnovne strukturne vzroke okoljske degradacije in okoljskih problemov, razviti pripravljenost in kompetence za kritično in aktivno zavzetost ter civilno vključenost pri naslavljanju teh strukturnih razlogov, delujoč individualno in kolektivno znotraj demokratičnih sredstev, upoštevajoč medgeneracijsko in znotrajgeneracijsko pravičnost (ENEC, 2018b).

MODEL EEC

Vizualna predstavitev EEC modela

Pojasnilo: Položaj vsakega učinka (oranžne puščice) v modelu EEC ne predstavlja njegovega odnosa z aktivnostmi, dimenzijami, področji/ravnmi in lestvicami.

Vir: Hadjichambis, A. Ch. & Paraskeva-Hadjichambi D. (2020). Education for Environmental Citizenship: the pedagogical approach. In: A. Ch. Hadjichambis, P. Reis, D. Paraskeva-Hadjichambi et al. (Eds) *Conceptualizing environmental citizenship for 21st century education* (pp 237-261). Cham, Switzerland: Springer.

Agenti sprememb:

Danes, kot še nikoli do sedaj, potrebujemo okoljske državljane, ki imajo voljo in so sposobni pripeljati spremembe v okolju in družbi v korist našega planeta. Agenti sprememb so tisti državljani, ki lahko delujejo kot pospeševalci sprememb, sodelujejo v postopkih odločanja in delujejo kot vzgojitelji za svoje vrstnike in za odrasle.

Reševanje okoljskih problemov:

Res je, da je trenutne okoljske probleme težko rešiti. Vendar trenutni okoljski problemi:

- potrebujejo takojšnje rešitve;
- jih karakterizira kompleksnost;
- imajo okoljske, ekonomske in družbene komponente
- in imajo lokalne, nacionalne in globalne dimenzije.

Okoljski državljani so državljani, ki so sposobni prispevati k reševanju obstoječih okoljskih problemov.

Preprečevanje okoljskih problemov:

Naše vsakodnevno življenje vpliva na okolje. Vsak dan mnoge naše odločitve in mnoge naše aktivnosti vplivajo na okolje in lahko prispevajo k novim okoljskim problemom. Okoljski državljani so državljani, ki prispevajo k preprečevanju novih okoljskih problemov.

Doseganje trajnosti:

Trajnost je postopek ohranjanja sprememb ravnotežja v okolju. Osredotoča se na razvoj, ki izpolni potrebe trenutnih generacij, ne da bi ogrožal sposobnost prihodnjih generacij, da izpolnijo njihove potrebe. Okoljski državljani se zavedajo pomembnosti trajnosti in se jo trudijo doseči ob upoštevanju okoljskih, družbenih in gospodarskih dimenzij.

Zdrav odnos do narave:

Ljudje so izgubili povezavo z naravo. Odraščajo, živijo in oblikujejo antropogenska okolja in se ne zavedajo odvisnosti od narave. Ignorirajo učinke svojih aktivnosti na naravo in okolje. Okoljski državljani imajo zdrav odnos do narave. Naravo vrednotijo, spoštujejo in varujejo.

Okoljske pravice in dolžnosti:

Državljeni, organizacije, vlade in nadnacionalne entitete, vsi imamo okoljske pravice in okoljske obveznosti. Okoljski državljani poznajo in se sklicujejo na svoje okoljske pravice in obveznosti. Enako zahtevajo od drugih entitet v družbi, od vlad in nadnacionalnih entitet.

Strukturni razlogi:

Okoljski problemi imajo pogosto strukturne razloge, ki oblikujejo in sestavljajo njihove vire. Strukturni razlogi so pogosto skriti in niso vidni na prvi pogled. Ekonomski sistem, nepravilna implementacija okoljske zakonodaje, pomanjkanje učinkovitih struktur, vmešavanje in korupcija so lahko strukturni razlogi za okoljske probleme. Okoljski državljani preiskujejo, identificirajo in skušajo spremeniti strukturne razloge za okoljske probleme.

Civilna udeležba:

Obstoječi okoljski problemi potrebujejo aktivno, družbeno in kritično zavzetost nas vseh kot tudi našo civilno udeležbo. Okoljski državljani so vključeni v postopke odločanja. Poleg tega delujejo individualno in kolektivno tako v zasebni kot tudi javni sferi. Prav tako so aktivni na lokalni, nacionalni in globalni ravni.

Znotrajgeneracijska pravičnost:

Znotrajgeneracijska pravičnost je pravičnost med pripadniki generacije. V svetu pogosto vidimo krivice med člani iste generacije. Zaznamo neenakost, diskriminacijo in omejevanje pravic. Opažamo velike razlike na geografski ravni (npr. sever : jug). Okoljski državljani se zavedajo, da je družbena pravičnost pomembna ter zato iščejo in zahtevajo znotrajgeneracijsko pravičnost.

Iščemo medgeneracijsko pravičnost

Medgeneracijska pravičnost je povezana s poštenostjo med različnimi generacijami glede njihovih okoljskih pravic in njihovih okoljskih obveznosti.

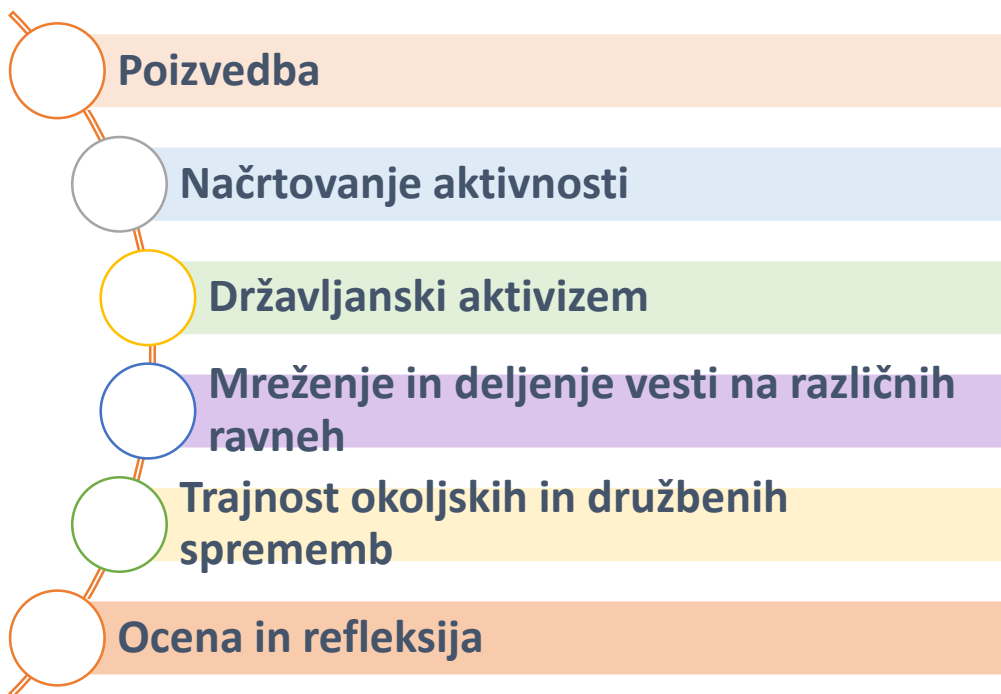
Načelo trajnosti predpostavlja spoštovanje pravic prihodnjih generacij in njihovih potreb.

Okoljski državljani iščejo in zahtevajo medgeneracijsko pravičnost.

Izobrazba za okoljsko državljanstvo (EEC) promovira model EEC, ki je lahko uporabljen na vseh stopnjah in izobraževalnih okoljih, saj model omogoča ustrezne stopnje diferenciacije.

Pedagoški pristop EEC določa šest stopenj:

Sledenje stopnjam in korakom ni obvezno, prav tako jih ni treba izvesti v zaporedju. Izvedba je odvisna od preučevanega okoljskega problema, stopnje izobraževanja (osnovna ali srednja šola) in oblike poučevanja (formalna ali neformalna oblika). Glede na navedene okoliščine se lahko izvedejo potrebne diferenciacije in prilagoditve.

Primeri poizvedbe

Zbiranje in
analiziranje
podatkov

Učenci zberejo in analizirajo podatke o okoljskem problemu

- Informacije o preučevanem območju
- Ekološki pomen naravnega ekosistema (podatki o biotski raznovrstnosti in ogroženih vrstah)

Strukturni
vzroki

Učenci preučijo strukturne vzroke okoljskega problema

- Neučinkovita zaščitna okoljska zakonodaja
- Neučinkoviti ukrepi za zaščito narave
- Vidne posledice gospodarske rasti v naravi

Znotraj in
medgeneracijske
krivice

Učenci preučijo primer znotraj in medgeneracijskih krivic v obravnavanem okoljskem problemu

- Prihodnje generacije bodo izgubile podporo naravnih ekosistemov
- Kopičenje bogastva v rokah nekaj investorjev

Pogovor o
vrednotah

Učenci preučijo vrednote, ki so pomembne posameznim deležnikom (investitorjem in ekologom) in so vezane na okoljski problem

- Vprašanje o vrednotah, ki so pomembne posameznim deležnikom (npr. investitorjem in okoljevarstvenikom)

Aktivnosti
na prostem

Učenci sodelujejo v aktivnostih na prostem in na kraju samem preučujejo okoljski problem

- Na kraju samem izvedeno preučevanje naravnega in grajenega okolja (npr. gradbišča in naravni ekosistemi)

Primeri načrtovanja aktivnosti

Učenci zberejo stališča deležnikov o obravnavanem okoljskem problemu

Interesi deležnikov

- Investitorji
- Ekologi
- Učenci
- Sosed

Učenci popišejo sporna stališča in argumente različnih deležnikov

Evidentiranje dilem

- Evidentiranje pozitivnih in negativnih argumentov deležnikov
- Evidentiranje prepletenosti deležnikov in njihovih argumentov

Učenci preučijo možne alternativne rešitve za okoljski problem

Alternativne rešitve

- Prekinitev projekta
- Prestavitev projekta na drugo območje
- Uvedba popravljalnih ukrepov za zmanjšanje vpliva na okolje

Učenci preučijo morebitne strukturne zadržke do uveljavitve predlaganih rešitev

Strukturni zadržki

- Sistemski zadržki
- Toga zakonodaja
- Nasprotujoči interesi deležnikov in vpletanja
- Podpiranje razvoja brez upoštevanja okoljskih posledic

Učenci ocenijo tveganja načrtovanih aktivnosti

Ocena tveganj

- Pretres in konfrontacija znotraj skupnosti
- Obtoževanje na osebni in kolektivni ravni

Primeri državljanskega aktivizma

Proces odločanja Učenci določijo in izberejo alternativno rešitev

- Izberite najboljšo alternativno rešitev
- Stopite v stik z znanstveniki in okoljskimi organizacijami
- Prosite politike za pomoč

Uveljavitev okoljskih pravic in dolžnosti

Učenci izvršijo svoje okoljske pravice in dolžnosti

- Javni dostop do okoljskih podatkov (Aarhuška konvencija)
- Uveljaviti pravico sodelovanja
- Uporaba načela „onesnaževalec plača“

Aktivnosti v skupnosti

Učenci izvedejo svoje osebne in skupinske akcije v zasebni in javni sferi

- Objava člankov v lokalnem časopisu
- Sodelovanje v radijskih in televizijskih oddajah
- Organizacija medijske kampanje in lobiranje

Javne debate

Učenci organizirajo, lahko pa tudi sodelujejo v javnih debatah

- Organizacija debat na šolah
- Organizacija debat v skupnosti
- Sodelovanje v televizijskih debatah

Aktivizem učencev

Učenci organizirajo svoje aktivnosti

- Obveščanje vrstnikov, sorodnikov, sosesk in javnosti
- Organizacija in sodelovanje na protestu ali demonstraciji

Mreženje in deljenje vesti na različnih ravneh

19

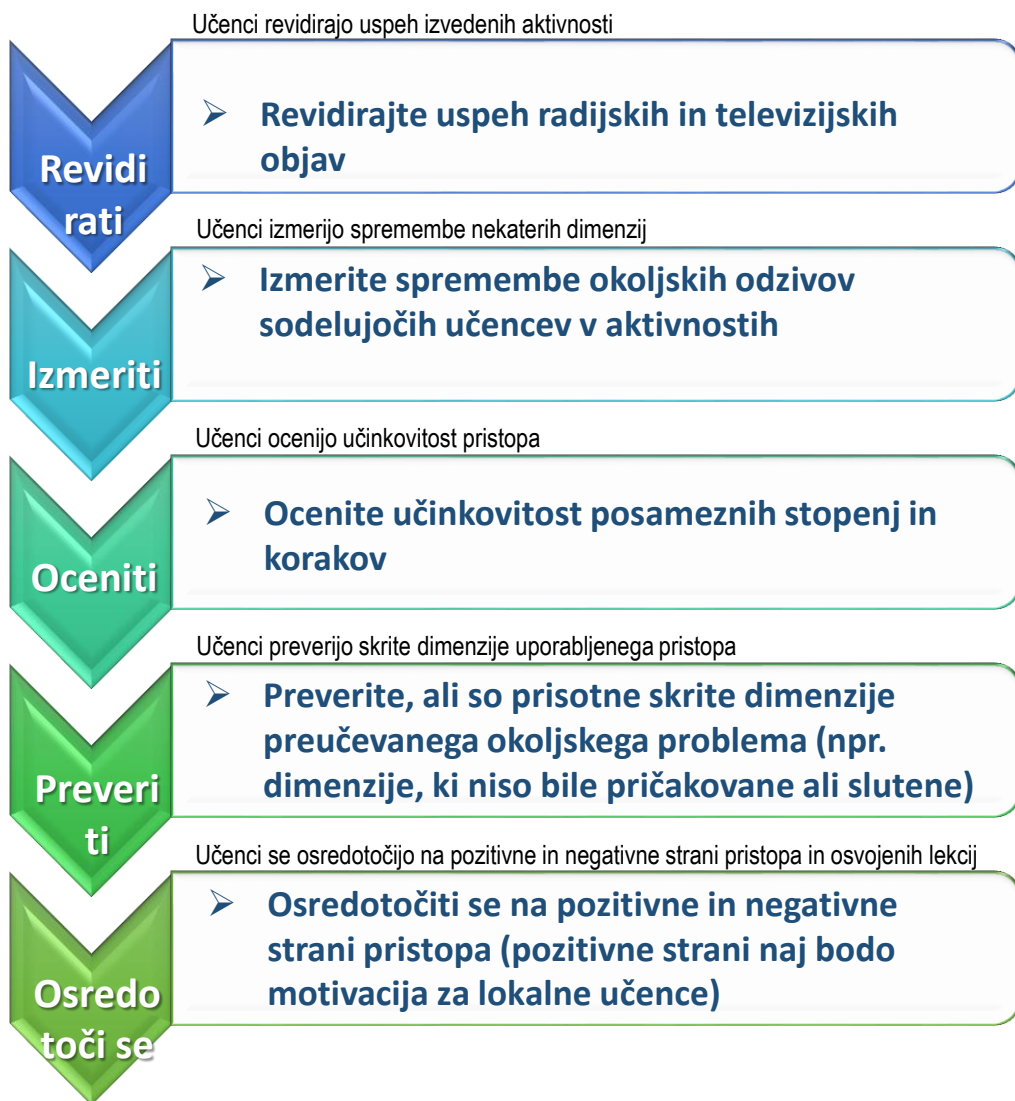
Primeri mreženja in deljenja vesti

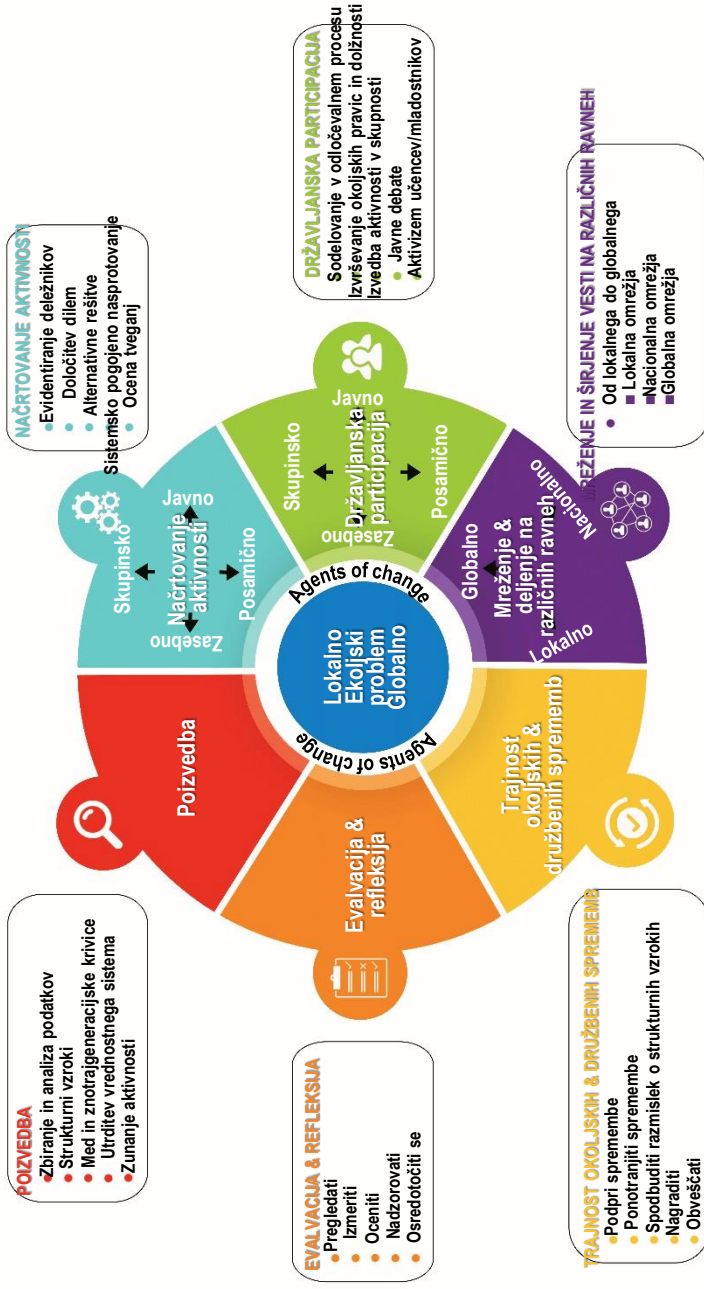
Primeri, kako doseči trajne učinke

Primeri za evalvacijo in refleksijo

Izobraževanje za okoljsko državljanstvo – pedagoški pristop

Vir: Hadjichambis, A. Ch. & Paraskeva-Hadjichambi D. (2020). Education for Environmental Citizenship: the pedagogical approach. In: A. Ch. Hadjichambis, P. Reis, D. Paraskeva-Hadjichambi et al. (Eds) *Conceptualizing environmental citizenship for 21st century education* (pp 237-261). Cham, Switzerland: Springer.

- European Network for Environmental Citizenship – ENEC (2018a). Defining “Environmental Citizenship”. Pridobljeno na: <http://enec-cost.eu/our-approach/enec-environmental-citizenship/>
- European Network for Environmental Citizenship – ENEC (2018b). Defining “Education for Environmental Citizenship”. Pridobljeno na: <http://enec-cost.eu/our-approach/education-for-environmental-citizenship/>
- European Network for Environmental Citizenship – ENEC (2018c). Defining “Environmental Citizen”. Pridobljeno na: <http://enec-cost.eu/environmental-citizen/>
- Hadjichambis, A. Ch. & Paraskeva-Hadjichambi D. (2020) Education for Environmental Citizenship: the pedagogical approach. In: A.Ch. Hadjichambis, P.Reis, D. Parakseva-Hadjichambi et al. (Eds) *Conceptualizing environmental citizenship for 21st century education* (pp 237-261). Cham, Switzerland: Springer.

Zahvale

Publikacija je nastala v okviru COST akcije ENEC – European Network for Environmental Citizenship (CA16229), ki jo finančno podpira COST (Evropsko združenje za znanost in tehnologijo).

Člani konzorcija ENEC, ki so poskrbeli za prevode publikacije:

Albanija: Nevila XHINDI, Enis SOKOLI

Avstrija: Katharina LAPIN, Florian LEREGGER, Johann ZOESCHER

Bosna in Hercegovina: Mirjana ZABIC (srbsko), Haris GEKIC (bosansko)

Bolgarija: Dilyana KERANOVA, Boris MANOV

Hrvaška: Ivan SULC, Slaven GASPAROVIC, Barbara SLADONJA, Danijela POLJUHA

Ciper: Andreas Ch. HADJICHAMBIS, Demetra PARASKEVA-HADJICHAMBI

Črna Gora : Irena PETRUSIC (Bilafer), Sanja PERUNICIC, Jovana JOVANOVIC

Francija: Theodora BALMON, Bruno GARNIER

Grčija: Marianna KALAITZIDAKI, George FARANGITAKIS, Anastasia PASCHALIDOU, Themistoklis SBAROUNIS

Islandija: David C. FINGER

Italija: Daniela CONTI, Luca BAGLIVO, Claudia SARTORETTI

Izrael (judovsko): Keren MINZ, Zvi WEINSTEIN, Daphne GOLDMAN, Ariel SARID

Litva: Audronė TELEŠIENĖ, Aistė BALŽEKIENĖ, Audra BALUNDĖ

Madžarska: Boldizsár MEGYESI, Adrienne CSIZMADY, Imre KOVÁCH, Zoltán FERENCZ

Srbija: Mirjana LENHARDT, Vesela RADOVIC, Vladan DJOKIC, Zorana DJORDJEVIC, Mirjana CUJIC

Slovaška: Vladislav KAPUTA, Hubert PALUŠ, Hana MAŤOVÁ, Mikuláš ŠUPÍN

Šlovenija: Željko OSET, Maša KOVIČ DINE

Španija: María Gema PARRA ANGUITA, Alexandra DELGADO JIMÉNEZ, Marta ROMERO ARIZA

Turčija: Hasan Volkan ORAL, Aliye Suna ERSES YAY, Erkan CERMIK

Založnik:

Evropsko omrežje za okoljsko državljanstvo – ENEC, COST akcija (CA16229)

Publikacija naj bo citirana sledeče:

Hadjichambis, A. Ch., Paraskeva-Hadjichambi D., Reis, P., Knippels, M.C., Christodoulou A., Xhindi, N., Sokoli, E., Lapin, K., Leregger, F., Zoescher, J., Zabic, M., Gekic, H., Keranova, D., Manov, B., Sulc, I., Gasparovic, S., Sladonja, B., Poljuha, D., Balmon, T., Garnier, B., Kalaitzidaki, M., Farangitakis, G., Paschalidou, A. Sbarounis, T., Megyesi, B., Csizmady, A., Kovách, I., Ferencz, Z., Finger, D.C., Conti, D., Baglivo, L., Sartoretti, C., Minz, K., Weinstein, Z., Goldman, D., Sarid, A., Telešienė, A., Balžekienė, A., Balundė, A., Petrusic (Bilafer), I., Perunicic, S., Jovanovic, J., Lenhardt, M., Radovic, V., Djokic, V., Djordjevic, Z., Cujic, M., Kaputa, V., Paluš, H., Maťová, H., Šupín, M., Oset, Z., Kovič Dine, M., Parra Anguita, M.G., Delgado Jiménez, A., Romero Ariza, M., Oral, H.V., Erses Yay, A.S., Cermik, E. (2019). *Education for Environmental Citizenship In Focus (in English)*. Lemesos, Cyprus: European Network for Environmental Citizenship – ENEC Cost Action.

Predlagan skrajšan citat za publikacijo:

ENEC Consortium (2019). *Education for Environmental Citizenship In Focus (in English)*. Lemesos, Cyprus: European Network for Environmental Citizenship – ENEC Cost Action.

Publikacija temelji na poglavju v monografiji:

Hadjichambis, A. Ch. & Paraskeva-Hadjichambi D. (2020). Education for Environmental Citizenship: the pedagogical approach. In: A. Ch. Hadjichambis, P. Reis, D. Parakseva-Hadjichambi et al. (Eds) *Conceptualizing environmental citizenship for 21st century education (pp 237-261)*. Cham, Switzerland: Springer.

Izvršni odbor ENEC:

- Dr Andreas HADJICHAMBIS (CY), Cyprus Center for Environmental Research and Education, CYCERE, MOEC, Cyprus (Vodja akcije)
- Prof Pedro REIS (PT), University of Lisbon, Portugalska (Namestnik vodje akcije)

-Vodje delovnih skupin:

- Dr Marta ROMRO ARIZA (ES), University of Jaen, Spain (Formalno izobraževanje na osnovnošolski stopnji)
- Dr Jelle BOEVE-DE PAUW (BE), University of Antwerp, Belgium (Neformalno izobraževanje na osnovnošolski stopnji)
- Dr Niklas GERICKE (SE), Karlstad University, Sweden (Formalno izobraževanje na srednješolski stopnji)
- Dr Demetra HADJICHAMBI (CY), Cyprus Center for Environmental Research and Education, CYCERE, MOEC, Cyprus (Neformalno izobraževanje na srednješolski stopnji)

-Ostali člani:

- Dr Andri CHRISTODOULOU (UK), University of Southampton, UK (Kordinatorica za raziskovalce na začetku kariere in spolno enakost – STSM kordinator)
- Dr Marie-Christine KNIPPELS (NL), Universiteit Utrecht, Netherlands (Kordinatorica diseminacijskega odbora – komunikacijski manager)

Namestniki vodij delovnih skupin:

- Delovna skupina 1, namestnik vodje : Dr Audrone TELESIENE, Kaunas University of Technology, Litva
- Delovna skupina 2, namestnik vodje : Dr. Rares HALBAC-COTOARA-ZAMFIR, Universitatea Politehnica Timisoara, Romunija
- Delovna skupina 3, namestnik vodje : Dr Lihong HUANG, Oslo Metropolitan University, Youth Research Unit of NOVA, Oslo, Norveška
- Delovna skupina 4, namestnik vodje: Prof Daphne GOLDMAN, Beit Berl Academic College, Izrael

ISBN: 978-9963-9275-7-9

Projektni konzorcij Evropsko omrežje za okoljsko državljanstvo, financirano kot akcija COST (CA16229 - Obzorje 2020), združuje več kot 120 strokovnjakov iz 38 držav s ciljem izboljšanja razumevanja, praks in ocenjevanja ravni okoljskega državljanstva v Evropi in sodelujočih državah.

Okoljsko državljanstvo je uveljavljen koncept na številnih področjih, kot so gospodarstvo, politika, filozofija, organizacijsko in korporativno upravljanje, trženje, zato bi ga bilo mogoče bolje uporabiti tudi na področju izobraževanja.

Sodobna okoljska kriza, ki jo določajo podnebne spremembe, siromašenje biotske raznovrstnosti, visoke stopnje onesnaženega zraka in drugi globalni okoljski problemi terjajo ustrezno izobraževanje, ki je sposobno izobraziti okoljske državljanke. Izobraževanje ima osrednjo vlogo pri oblikovanju prihodnjih okoljsko zavednih državljanov.

Pedagoški pristop izobraževanja za okoljsko državljanstvo je odgovor na predstavljene izzive. Pristop ima stopnje in korake, ki jih je možno uveljaviti poljubno, torej nedoločenem linearnem vrstnem redu. Uporaba ustreznih diferenciacij je odvisna od obravnavanega okoljskega problema, stopnje izobraževanja (npr. osnovna ali srednja stopnja) in tipa izobraževanja (npr. formalno ali neformalno).

Upamo, da bo predstavljen pedagoški pristop izobraževalna skupnost sprejela in ga tudi uporabljala.